

DOC. ANT. *Cretes* a. 1279-1280 (Rius, *Rationes Decimarum* I, 166.167.173.174).

HOMÒNIMS. *Les Caretes*, partida al SE. de Benigembla (xxxiv, 166.1).

La Careta, serra alta a l'esquerra de l'Ebre en el trajecte del riu entre Móra i Benissanet (Pere Coromines, nota de l'any 1923). Aquest NL probablement coincideix amb el que trobem documentat l'any 1660 com a partida de Tivissa: «de les Queretes [aclari: *Caretas*] a Banyoles» (Bru Borràs, *Hist. Tivissa*, 1955, 10 p. 236).

Les Asqueretes, partida del te. de Talarn, a l'esquerra del barranc de Seròs, davant del Calvari. És un terreny de rebollars i grenys de roca (xviii, 98.12).

La Gritella, gran serra que es travessa anant de Prades a Siurana. Nom oït per JCor. l'any 1929 i confirmat per Joan Sales (any 1955). A Cornudella ho digueren a JCor. en plural: *Les Gritelles*. Diminutiu, amb *cr-* > *gr* com en el cast. *grieta* (DECH III, 212b 54 ss.).

ETIM. Del llatí CREP(I)TA 'clivellada, partida', que respon a l'aspecte que ofereix el paisatge de Cretes, que és una terra seca, aspra i plena d'esquerdes (cf. E.T.C. II, 86). D'aquest mateix ètmon prové la forma dialectal de la Costa Brava *crétua* (cf. DECat II, 1045b4-1046b53). *Les Asqueretes* ve de *les Queretes* amb aglutinació parcial de l'art. les. J. F. C.

CREU

LA CREU de *Capcir*, llogaret, agre. adés a Formiguera adés a Matamala. Documentat: *Villa q. v. Cruce* a. 966 (Serra, *Pinós i Mataplana* III, 85); *Creu de Capsir* a. 1359 (CoDoACA XII, 129); *lo loch de Crou* a. 1381 (RLR XII, 124). Ponsich (*Top.*, 138) hi afegeix: *villam Crucem* 1011, 1035, *villare de Cruce* in Capcirio 1313, *loch de Crou* 1381, *Creu* 1628, *Creus* 1632.

La Creu, veïnat del terme de Campdevàrol (Ripollès), a la dreta del Freser. Oït *la kréu*, a Ripoll per Casac. (c. 1920).

La Creu, partida del terme d'Orís (Osona) (XII, 152.15.26).

La Creu de Barberà, barri de Sabadell, al límit amb el terme de Santa Maria de Barberà. Oït *la kréu... da bərbərə*, oït per Casac. (c. 1920).

Sovint fa memòria d'una gran creu religiosa plantada a l'indret.

Cap de Creus, a l'extrem NE. del Principat, al peu del massís que culmina en el Pení (613 alt.). CAPUT CRUCIS, en genitiu singular, de la gran Creu que hi reemplaçà un temple pagà, segons diuen, de *Venus Cytherea*.

Documentat: *Caput Crucis* a. 1029 (Alart, *Dicc.*, s. v. Cadaqués); *Portum Crucis*; *de Caput Crucis* a. 1116 (Colle. Moreau XLVIII, cèd. Cadaqués); *Capud de Crou* a. 1276 (RLR XII, 124).

Altres és probable que també s'anomenessin per una Creu. Entre ells

La Creu de Ferro, cim central de la Serra d'Ensija, damunt mateix del coll de Peguera o collada que uneix aquesta serra amb el Rasos de Peguera, entre Fígols i Saldes (xxxviii, 105.14, cf. C.A.Torras, *Berg.*, 292a; 293b).

Puig de la Creu, terme de Castell de l'Areny (Berguedà) (xxxviii, 126.23).

Cingle de la Creu, terme de Sant Jaume de Frontanya (Berguedà) (xxxviii, 136.16).

Serra de la Creu, terme de Tírig (Alt Maestrat) (xxviii, 99.5; 95.19).

Creu de Serra, veïnat del municipi de Llagostera (Gironès). Oït *kréu de sēṛa*, a Llagostera per Casac. (c. 1920).

La Creu Coberta, paratge del terme de Patraix (suburbi de València) (xxx, 131.15), on contemplem encara una creu cobricellada per un antic i graciós temple; un altre a Bna. on hi ha avui la Plaça d'Espanya.

20 Un altre grup deuria el nom a una creu, creuera o cruïlla de camins, sobretot els següents

Creu d'Abella, partida del terme de Vallcebre (Berguedà) (xxxviii, 98.21).

La Creu de l'Aregall i la Creu de can Canals, indrets del terme de Castellví de Rosanes (Baix Llobregat) (xii, 182.7; 184.8).

Creu de Bedet, collada en te. de Farrera de Pallars.

La Creu de Codines o la Creu de Roda, veïnat d'Osona, format al llarg de la carretera de Vic a Olot. Oït *kréu da kudínas*, per Casac. (c. 1920) a Sant Bartomeu.

La Creu de Maians, pda. del te. d'Alp (Cerdanya).

La Creu del Ras, indret per on passa la partió d'aigües entre el Segre i la Noguera, en el camí de Tírvia a la Seu, dalt del Ras de Conques, en el terme d'Ars (Alt Urgell). Oït *la kréu del rás* per JCor. (1933).

Coll de la Creu de Rupit, entre el terme d'Arenys de Munt i la vall de Canyamars.

La Creu de Santa Margarida, collet de muntanya del terme de Montmajor (Berguedà).

Cap de la Creu, partida del terme de Gósol (Berguedà) (xxxviii, 85.18).

Coll de Creus, partida del terme d'Adraén (Alt Urgell). Documentada l'any 1073: *Collo de Cruces*, en un document llegit a l'Arxiu de Solsona per JCor.

Creu-Melosa, pda. del te. de Palmerola (Ripollès).

Roques de Creu-Molar, en terme de Sant Boi de Lluçanès.

El Creuer, partida del terme de Llombai (Rib. A. del Xúquer) (xxx, 165.1).

Mirador des Creuer, a Miramar (Mallorca) (Arxiduc Ll. Salvador, p. 93).

Es Creuer, cruïlla de camins del terme de Marratxí (Mallorca) (xl, 90.14).

Una o altra cosa, més ambiguament

La Creu, mas del terme de Sant Martí de Sobremunt (Osona) (xlvi, 147.40).

La Santa Creu o Can Creu, partida del terme de Porreres (Mallorca).